

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

SEPTEMBER 1997/9

- ▲ BESEDA UREDNICE ▲ UTRINKI IZ SVETA ● Deklaracija konference v Hamburgu ▲
- KOTIČEK JE VAŠ ● Dve uspešni leti delovanja Središča za spodbujanje učenja na DOBI
- AGORA Je pripravila nov program Šola radovedne ustvarjalnosti ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Človek v procesu tranzicije na prelomu tisočletja: pogled z obeh strani
- ▲ S POTI ● Tretji mednarodni simpozij o zgodovini izobraževanja odraslih v državah srednje Evrope ● Kam se vrti psihologija - Utrinki s 5. kongresa evropskih psihologov ▲
- PREBRALI SMO ZA VAS ● Interenet in vseživljensko učenje ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije, tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali teče vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Besedila lektorira Marjana Kunej, Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajnistvo.saec@infosol.mss.edus.si

DECnet: RAZOR::LJACRS

BESEDA UREDNICE

Tokrat je rubrika Domače novičke ostala brez prispevkov. Človek bi sklepal, da na andragoškem področju vlada zatišje. Vendar še zdaleč ni takot Vsi, ki ste se tako prizadevno pripravljali na naš praznik, Teden vseživljenjskega učenja, in že žanjete zaslужen odziv, tej trditvi gotovo vneto pritrjujete. Drugim, ki manifestacijo bolj ali manj pozorno spremljate, ali pa zanjo niti ne veste, pa namenjam nekaj kratkih informacij.

Teden vseživljenjskega učenja od 29. septembra do 3. oktobra, že drugo leto poživlja številne slovenske kraje. Lani, v letu vseživljenjskega učenja, je na pobudo Andragoškega centra sodelovalo 58 izvajalcev, letos pa se je odziv več kot podvojil; 131 organizacij, s po 200 do 260 slavnostnimi, izobraževalnimi in kulturnimi dogodki na dan dokazuje, da se je zamisel o tovrstni predstavitvi in čaščenju učenja kot ene najvišjih vrednot zasidrala. Še več zadovoljstva in odobravanja pa zbuja podatek, da se številni izvajalci v teh dneh povezujejo in tako prestopajo občinske, generacijske, statusne in še nekatere meje. Kar nekako pozabiljajo na tekmovanost, ki jih sicer razdržuje, ter odpirajo vrata zdajšnjim in prihodnjim udeležencem. Nastopajo usklajeno s sorodnimi institucijami - vsi zato, da bi pokazali, da je učenje vrednota, namenjena vsem ljudem, v vseh obdobjih življenja, v vrtcih in šolah, na delovnih mestih, v prostem času ...

Prireditve na krajevni ravni izpeljujejo ljudske univerze, zasebna izobraževalna podjetja, srednje in osnovne šole, vrtci, knjižnice, društva in druge organizacije - v šestih slovenskih občinah že pod pokroviteljstvom lokalnih oblasti, z njihovo moralno in ponekod tudi gmočno podporo. Med prireditvami je največ dnevov odprtih vrat, predstavitev izobraževalnih programov in projektov, delavnic, razstav, posvetov, omizij, predstavitev študijskih krožkov, odprtij središč za samostojno učenje in podobno. Njihova razvrstitev je razvidna iz programa dejavnosti - dobite ga lahko na Andragoškem centru - ustanovam, ki prejemajo Novičke, pa ga prilagamo. Informacije poiščite tudi pri ustanovah v vašem kraju, ki jih bo v teh dneh krasil plakat TVU-ja '97.

Veliko bolje kakor lani so se letos odzvale tudi nekatere državne ustanove, ki organizirajo vrsto strokovnih dogodkov, prav tako razvidnih iz omenjenega programa. Novička prilagamo tudi celosten pregled dogajanja na Andragoškem centru in vas vlijudno vabimo, da se ga udeležite.

Tudi s predstavniki javnih občil čedalje bolje sodelujemo, saj so mnogi - tako na krajevni kot tudi na državni ravni - prepoznali svojo vlogo v Tednu in mu namenili delček svojega medijskega prostora. Še več, nekateri so pripravljeni sodelovati z reportažami, s pogovori, strokovnimi prispevki, pogovori v živo ... ne le med Tednom, temveč tudi pozneje, z rednimi prispevki, ki naj bi utrdili položaj zamisli o vseživljenjskem učenju v zavesti naše družbe.

Teden vseživljenjskega učenja bo letos prvič okronan s podelitevijo priznanj Andragoškega centra za posebne dosežke pri učenju odraslih. V ponedeljek, 29. septembra, jih bodo v prostorih ACS-ja prejeli najzaslužnejši posamezniki, skupine in organizacije, ki so bodisi obogatili svoje znanje ali pa s strokovnim delom pripomogli k bogatitvi znanja drugih in k uveljavljanju učenja v slovenski družbi.

Na koncu pa še novica, ki nas je zelo razveselila, potrdila smiselnost naših prizadevanj in je hkrati obet za prihodnost: vlada R Slovenije je 11. septembra 1997 obravnavala predlog Andragoškega centra za organizacijo projekta TVU '97 in med drugim sklenila prevzeti pokroviteljstvo Tedna vseživljenskega učenja, ki bo od 29. septembra do 3. oktobra, kot znamenje moralne podpore prizadevanjem za pospeševanje izobraževanja odraslih v naši državi.

Toliko o domačih novičkah v septembru 1997.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik ACS

UTRINKI IZ SVETA

Deklaracija konference v Hamburgu

V zadnji številki Novičk smo napovedali, da bomo v naslednji obravnavali strokovne dosežke Pete Unescove mednarodne konference o izobraževanju odraslih, ki je bila od 14. do 18. julija 1997 v Hamburgu. Tokrat vam bomo predstavili deklaracijo, ki so jo soglasno prejeli udeleženci konference.

Temeljna vsebinska usmerjenost konference se zrcali že v vnaprej napovedanih gestih, to pa sta bili: *Učenje odraslih - ključ za 21. stoletje in Učenje odraslih - pravica in veselje, naloga in sredstvo*. Njen poseben vsebinski poudarek je bil torej na učenju odraslih kot najširšem, najbolj vseobsegajočem pojmu, ki označuje človekov zdajšnji način pridobivanja znanja in spretnosti. Poglejmo, kako to vsebinsko usmeritev opredeljuje deklaracija.

Deklaracija ima 26 točk, njeno vsebino pa smo strnili v tele temeljne vsebinske poudarke (ugotovitve pred vsakim odstavkom smo izločili sami, da bi tako bolj pregledno prikazali vsebinske poudarke iz deklaracije):

Izobraževanje odraslih - ključ za vstop v enaindvajseto stoletje

S prihodnostjo in njenimi izzivi se bomo lahko spoprijeli le, če bomo znali prisluhniti človeku, če bomo upoštevali njegove pravice in mu omogočili dejavno udeležbo v družbi. Takšno sodelovanje, ki je potrebno na vseh področjih življenja, bodo zmogli le dobro obveščeni ljudje; deklaracija posebej poudarja, da to enako velja za oba spola - tako za moške kakor tudi za ženske. Izobraževanje odraslih je zato več kot le pravica, je ključ za vstop v enaindvajseto stoletje, hkrati pa posledica polne udeležbe v družbi in pogoj zanj. Je vpliven dejavnik za razvoj različnih področij dejavnosti in za ustvarjanje sveta dialoga, kulture, miru in pravičnosti.

Izobraževanje odraslih pojmujeemo kot celoto vseh učnih procesov in načinov (v besedilu so izčrpno našteti), za vse namene in potrebe, tako posameznika kakor družbe.

Nenehno učenje in učeča se družba

Posebno pozornost je treba nameniti učenju, ki daje identiteto in smisel življenju, in vseživljenjskemu učenju, ki omogoča enakopravno sodelovanje ljudi ne glede na starost, spol, zmožnosti, jezik, kulturo in gospodarsko razvitost. Deklaracija široko opredeljuje izobraževanje odraslih kot del vseobsegajočega pojava učenje in v povezavi z 'učečo se družbo'.

Le vseživljenjskost učenja zagotavlja komplementarnost in kontinuiteto učenja v različnih gospodarskih, socialnih, okoljskih in kulturnih razmerah. V tej zvezi, in še posebno za nekatera področja, kakor so ustrezno oblikovanje državljanstva, gospodarski in socialni razvoj, odpravljanje nepismenosti, blažitev revščine in varovanje okolja, je izjemno pomemben potencialni prispevek izobraževanja odraslih ali nadaljevalnega izobraževanja. Le celota izobraževanja otrok in mladine ter odraslih kot vseživljenjskega procesa omogoča ljudem in skupnostim, da obvladujejo svojo usodo, in družbi, da se spopade z izzivi.

Predstavniki sodelujočih vlad in organizacij so se na konferenci odločili, da bodo skupaj preučevali možnosti in prihodnost učenja odraslih v širokem in razgibanem okviru vseživljenjskega učenja.

Učenje odraslih je sestavina kulture

Pri oblikovanju in uporabi prijēmov v učenju odraslih je treba upoštevati dediščino, kulturo in vrednote ter izkušnje; posebne politične, gospodarske in družbene okoliščine, ki določajo ukrepe vlad pri uresničevanju skupno določenih ciljev, pri tem pa zagotoviti in dosledno spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine.

Učenje - imperativ družb, ki temeljijo na znanju

Deklaracija ugotavlja, da se je učenje odraslih v zadnjem desetletju bistveno preobrazilo. Postalo je imperativ družb, ki temeljijo na znanju, takšne družbe pa nastajajo po vsem svetu. To postavlja tudi večje zahteve vsakemu posamezniku, od njega se pričakuje, da si bo vse življenje obnavljal znanje in spretnosti.

Nova vloga države

V jedru vseh preobrazb je nova vloga države, kljub pospešenemu razvijanju partnerstva pri učenju odraslih v civilni družbi. Država ostaja bistveno gibal, ki zagotavlja izobraževanje za vse in okvir za razvijanje politike; njena vloga pri tem se celo povečuje. Ne skrbi le za izvajalce in službe za izobraževanje odraslih, je tudi svetovalka, ustanoviteljica in spremjevalka razvoja. Država skupaj s partnerji sprejema ustrezne ukrepe za to, da lahko posamezniki izrazijo svoje potrebe po izobraževanju in priznavanje da jim je izobraževanje omogočeno vse življenje. Pristojnosti za izobraževanje odraslih v vladni niso omejene le na ministrstva za izobraževanje; vsa ministrstva morajo skrbeti za pospeševanje učenja odraslih, pri tem pa je pomembno

tudi sodelovanje med ministrstvi. Svoj del odgovornosti za ustvarjanje možnosti za vseživljenjsko učenje in njegovo izpeljavo morajo prevzemati tudi delodajači, sindikati, nevladne in skupnostne organizacije ter posebne skupine.

Pravica do temeljnega izobraževanja

Poseben pomen ima temeljno izobraževanje. Vsem ljudem mora biti dano, da uresničijo svoje zmožnosti. To ni le pravica, temveč tudi dolžnost. Pravico do izobraževanja, ki poteka vse življenje, morajo spremljati tudi ustreerne razmere, da se lahko uresniči; pri tem niso dovolj le programi institucij, potrebna je tudi zadostna dejavnost ljudi, da bi lahko svobodno in zavzeto sodelovali pri urejanju vseh življenjskih vprašanj.

Novi prijemi, ustvarjalnost in gibljivost

Zasnova vseživljenjskega učenja je za zdajšnjo prakso izziv. Zahteva nove prijeme pri izobraževanju odraslih: razvijanje novosti, večjo ustvarjalnost in gibljivost, povezovanje formalnega in neformalnega sistema, ukrepe za pospeševanje učenja, uporabo javnih občil v lokalni skupnosti, razvijanje svetovanja. Končni cilj vsega tega bi moral biti nastanek 'učeče se družbe', saj bi le-ta zagotovila socialno pravičnost in splošno blaginjo.

Področja, ki zahtevajo posebno pozornost

Področja, ki jih namenja deklaracija še posebno pozornost, so: opismenjevanje odraslih; pravica do izobraževanja in pravica do učenja; povezovanje in krepitev vpliva žensk; kultura miru ter državljanško izobraževanje in izobraževanje za demokracijo; različnost in enakopravnost; zdravje; varovanje okolja; kultura prvobitnih prebivalcev in izobraževanje v rodovnih skupnostih; preobrazba gospodarstva; dostop do informacij; starejši ljudje.

Pismenost

Pismenost, pojmovana kot temeljno znanje in spretnost, je temeljna človekova pravica, posebno v hitro spremenjajočem se svetu. Milijoni ljudi, in med njimi večina žensk, so zanjo prikrajšani. Podpisniki deklaracije se obvezujejo, da jim bodo zagotavljali ustrene možnosti, da si pridobjijo te spretnosti, ki so pomemben dejavnik za pospeševanje udeležbe v družbenem, kulturnem, političnem in gospodarskem življenju in za učenje, ki traja vse življenje.

Pravica do izobraževanja in pravica do učenja

Pravica do izobraževanja in pravica do učenja sta danes pomembnejši kakor sta bili doslej. To so pravice do branja in pisanja, do spraševanja in razčlenjevanja, dostopnosti do virov, razvijanja in uporabe spretnosti in pristojnosti (tako za posameznika kot tudi v skupini).

Povezovanje in krepitev vpliva žensk

Ženskam je treba zagotoviti pravico do enakih možnosti. Družbe so odvisne od polnovrednega prispevka žensk na vseh področjih dela in v vseh razsežnostih življenja. Odpravljati je treba predsodke in stereotipe, ovire, ki ženskam preprečujejo pravico do pismenosti, izobraževanja in usposabljanja.

Kultura miru ter državljansko izobraževanje in izobraževanje za demokracijo

Eden največjih izzivov našega časa je to, da odpravimo kulturo nasilja in ustvarimo kulturo miru, ki temelji na dialogu, medsebojnem priznavanju in dogovaranju. To je treba uveljavljati v družinah in skupnostih, v državah in med njimi.

Različnost in enakopravnost

Učenje odraslih mora odslikavati bogastvo kulturne različnosti in upoštevati tradicionalno in prvobitno znanje ljudi in njihove sisteme učenja. Med temeljnimi pravicami je tudi pravica do učenja v maternem jeziku. Interkulturno izobraževanje naj spodbudi učenje med različnimi kulturami in njihovimi pripadniki.

Zdravje

Zdravje je temeljna človekova pravica. Naložbe v izobraževanje so naložbe v zdravje, saj vseživljenjsko učenje lahko pomembno pripomore k zboljševanju zdravja in preprečevanju bolezni.

Varovanje okolja

Izobraževanje za varovanje okolja naj traja vse življenje. Ima pomembno vlogo pri zboljševanju občutljivosti ter mobiliziraju skupnosti in odločajočih dejavnikov za nenehno ohranjevanje okolja in ustrezne akcije na tem področju.

Kultura prvobitnih prebivalcev in izobraževanje v rodovnih skupnostih

Država jim mora zagotoviti dostop do vseh stopenj in oblik izobraževanja. Ne sme jim jemati pravice do uživanja lastne kulture in uporabe lastnega jezika.

Preobrazba gospodarstva

Globalizacija, spremembe v načinih proizvodnje, naraščajoča brezposlenost in težave pri zagotavljanju varnega preživetja kličejo po dejavnejši politiki zaposlovanja. Povečano vlaganje v razvijanje potrebnih spretnosti naj bi zagotovilo vsem ljudem udeležbo na trgu dela in pridobitev dohodkovno donosnega dela.

Dostop do informacij

Razvoj novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij prinaša nevarnost, da se nekatere skupine posameznikov ali celo podjetij ne bodo mogle prilagoditi tem spremembam. Izobraževanje odraslih lahko pripomore, da se bo to tveganje zmanjšalo in da bo humana razsežnost informacijske družbe postala pomembnejša.

Starejši ljudje

Delež starejših ljudi v svetu narašča. Tudi starejši lahko še veliko pripomorejo k družbenemu razvoju. Njihove spretnosti in zmožnosti je treba upoštevati, ceniti in koristno uporabljati. Starejšim je treba dati priložnosti za učenje na enakopravni podlagi in z ustreznimi načini.

Deklaracija se končuje s pozivi, da je skrajno nujno povečati in zagotoviti državne in mednarodne naložbe, ter izrabiti zasebne in javne vire za pospeševanje učenja mladine in odraslih. Opozarja na Akcijski načrt za prihodnost, ki ga je sprejela konferenca in ki govorji o tem, kako doseči te cilje. K skupni akciji poziva Unesco, Organizacijo združenih narodov in vse njune partnerje, da se prednostno zavzamejo za uresničevanje Akcijskega načrta Unescove konference in za povečanje mednarodnega usklajevanja in sodelovanja na področju izobraževanja odraslih. Unesco naj spodbudi svoje države članice, da prilagodijo temu svojo politiko in zakonodajo, zlasti za prizadete osebe, in da imajo posluh za kulturne, jezikovne, spolne in gospodarske razlike med ljudmi. Udeleženci konference zagotavljajo, da bodo njihove države natančno spremljale uresničevanje Deklaracije in Akcijskega načrta in se pri tem zavedale svoje odgovornosti, le-to pa bodo dopolnjevali z medsebojnim sodelovanjem. Pri tem se odločno zavzemajo za to, da bo vseživljenjsko učenje postalо pomembna resničnost enaindvajestega stoletja. Prav tako, prepričani o potrebnosti učenja odraslih, pričakujejo, da bodo imeli vsi ljudje, tako moški kakor ženske, priložnost, da se bodo učili vse življenje. Z medsebojnim povezovanjem pa se bodo lahko še bolje seznaniali z viri in jih skupno uporabljali. Tako bo učenje odraslih res postalо *veselje, sredstvo, pravica in skupna odgovornost*.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Dve uspešni leti delovanja Središča za spodbujanje učenja v DOBI

Kaj smo želeli doseči?

V letu 1995 smo se v DOBI odločili, da ustaljenim in verificiranim izobraževalnim programom dodamo tudi neformalne oblike učenja, saj poteka učenje navsezadnje vsepovsod v vsakdanjem življenju in se z njim prepieta. Tako smo 7. septembra 1995 odprli Središče za spodbujanje učenja in z njim ponudili ljudem dodatno in drugačno možnost za učenje in izobraževanje, tako da posameznik prilagaja način, hitrost in vsebino učenja svojim željam in potrebam.

Kaj ponujamo?

Središče za spodbujanje učenja v DOBI smo zasnovali kot širši projekt, ki združuje različne neformalne vire učenja, možnost organiziranega samostojnega učenja, informiranje in pomoč pri uporabi učne tehnologije, svetovanje za izbiro učnih in/ali izobraževalnih programov, možnost uporabe interneta, svetovanje za učinkovito učenje do priprave učnega gradiva za samostojno učenje v programih formalnega izobraževanja.

O organiziranem samostojnem učenju

V Središču v DOBI je to dejavnost, ki poleg borze znanja (baze podatkov neformalnih virov učenja) obsega največji delež. Strokovnjaki ugotavljajo, da si vsak od nas v svojem vsakdanjiku kdaj zamisli t.i. "učni projekt", s katerim si želimo pridobiti kakršno koli znanje za lažje in boljše življenje ali opravljanje poklica in nenehno napredovanje na delovnem mestu. Učenje je tako rekoč del našega življenja z njim se stavlja. Vsekakor pa se nam dogaja, da je včasih v domačem okolju premalo ustreznih možnosti zanj, zato so v Sloveniji po angleškem zgledu nastala središča za organizirano samostojno učenje, kjer ljudem priskrbimo učno gradivo pa tudi potreбno svetovalno pomoč pri njegovi uporabi in spodbudne razmere za učenje.

Kako v DOBI omogočamo samostojno učenje?

Po dveh letih delovanja lahko rečemo, da se je ta oblika neformalnega učenja uveljavila in utrdila, saj smo iz začetnih 10 ur na teden že prvo leto prešli na šestdnevni delovnik v tednu, ko ljudem na osmih učnih mestih (tri računalniška in 5 z avdio- ter videoopremo) omogočimo samostojno učenje. Središče imamo odprtoto od ponedeljka do petka, od 8. do 20. ure, in v soboto do 14. ure.

Tako nas vsak mesec obišče več kakor sto ljudi in ti skupaj opravijo več kakor 1000 učnih ur samostojnega učenja. Več kakor polovica naših "samostojnih učencev" nas je obiskala že več kot petdesetkrat; to kar kaže na njihovo veliko motiviranost in tudi ustreznost gradiva, ki smo ga izbrali za področje, kjer si želijo pridobiti, obogatiti ali utrditi znanje. Navadno nas ljudje obiščejo enkrat do dvakrat na teden po dve uri,

dan in uro pa si izberejo sami. Precej težko je zagotoviti proste učne ure ob računalnikih, saj bi le-teh potrebovali še enkrat toliko, kolikor jih imamo. Zato je čakalna doba za samostojno učenje zdaj že daljša od šest mesecev. Naše zmogljivosti so za potrebe Maribora in okolice premajhne, vendar je denar za razvoj Središča zelo omejen. Kljub temu smo se odločili, da te široke možnosti za učenje za vse ne bomo omejevali z denarnimi prispevki udeležencev, tako samostojno učenje (uporaba učnega gradiva, svetovanje za učenje) ostaja brezplačno. Menimo, da bi s tem povzročili veliko statusno razlikovanje, ki bi bilo v nasprotju temeljno zasnovano tovrstnih središč, saj naj bi le-ta imela temeljno animacijsko vlogo pri učenju in nadaljnjem izobraževanju.

Mentorske urice

Samostojnemu učenju smo dodali tudi mentorske urice, pri teh ljudje utriujejo znanje splošnopogovornega jezika. Vsekakor je to dobrodošel dodatek vsem, ki so iz različnih vzrokov prikrajšani za organizirane oblike učenja tujega jezika. Srečanja z mentorjem potekajo enkrat na teden, od letošne jeseni na željo udeležencev po dve šolski uri strnjeno. Udeleženci so s tako obliko zelo zadovoljni, ker jim pušča svobodno odločanje o tem, kaj bodo obravnavali. Prav to nevezanost na program pa zelo cenijo tudi mentorji, saj se tako utriujejo tiste vsebine, pri katerih udeleženci čutijo, da imajo vrzeli v znanju. Skupine so majhne (do 5 udeležencev), zato je mogoče ustvariti dobra in pristna medsebojna razmerja, ta pa dodatno spodbujajo učinkovitost takega učenja.

Gradivo za samostojno učenje

V okviru širšega projekta Središče za spodbujanje učenja smo začeli pripravljati učbenike in drugo učno gradivo za udeležence verificiranih programov za pridobitev poklica po V. stopnji izobrazbe v programih Poslovni sekretar in Komercialist. Programa izpeljujemo v modulih in po načelih organizacije izobraževanja odraslih v kombinirani obliki klasičnega in samostojnega učenja. V ta namen smo z našimi predavatelji upoštevali načela priprave učnega gradiva za samostojno predelavo in v obeh programih za naše udeležence pripravili gradivo, ki ustreza standardom znanja pri posameznih vsebinah programa.

Kakšne vsebine ljudi zanimajo?

Med vsebinami, za katere se ljudje odločajo, da se jih bodo učili samostojno, so na prvem mestu jeziki: nemščina, angleščina, francoščina in italijanščina. Veliko je povpraševanja po učenju računalništva. Žal ugotavljamo, da je za samostojno učenje računalništva pre malo programov, pa še ti, ki jih imamo, so v tujem jeziku. Ljudi pa zelo zanimajo tudi novi prijemi, metode in tehnike učenja.

Z upoštevanjem značilnosti odraslega, ki se izobražuje, smo se temeljito pripravili tudi na prve obiske udeležencev Središča, saj z vsakim od njih opravimo uvodni pogovor in mu na podlagi njegovega znanja, pričakovanj in želja naši strokovni delavci svetujejo ustrezno učno gradivo in način učenja.

O programih za samostojno učenje

Pri samostojnem učenju se ljudje najraje odločajo za delo pri računalnikih z različnimi učni programi in CD-ROM-i (večinoma za jezike), veliko zanimanja je za učno gradivo v kombinaciji z avdio- in videokasetami, manj pa ljudi pritegne tisto gradivo, ki je

samo v t.i. knjižni obliku, čeprav je tudi to prilagojeno samostojnemu delu. Pri iskanju in nakupu učnega gradiva za samostojno učenje na slovenskem jezikovnem področju nimamo veliko izbiре, ker se takšna oblika učenja pri nas še ne vpeljuje in zato ni dovolj ustreznega gradiva. V Središču v DOBI smo precej kupovali tudi na tujem, tako imamo doslej blizu 100 učnih kompletov za različna področja. Omenimo naj še to, da je praviloma kakovostno učno gradivo za samostojno učenje dražje od učnih knjig in delovnih zvezkov, zato je treba zanj odštetiti tudi precej denarja.

O ljudeh, ki se pri nas učijo samostojno

Podatki kažejo, da samostojno učenje ustreza ljudem vseh starosti; dve tretjini udeležencev sta stari od 20 do 40 let, 53% jih ima končano srednjo šolo, 30% pa višje- ali visokošolsko izobrazbo. To potrjuje spoznanje, da se s stopnjo izobrazbe povečujejo tudi motivacija in želja po nadaljnjem učenju. Dve tretjini je žensk in prav tako dve tretjini ljudi je iz Maribora, drugi pa so iz okolice (tudi s Ptuja).

Po statusu je tretjina zaposlenih in zasebnikov, kar 40% obiskovalcev pa je brezposelnih; to je zelo spodbudno, saj brezposelnici izrabljajo svoj čas za pridobitev znanja, ki bo pripomoglo k večji tekmovalnosti na trgu dela.

Naj povemo še to, da smo se za animacijo brezposelnih posebej pripravili, saj vsem brezposelnim, ki se izobražujejo v drugih oblikah, organiziranih v DOBI, predstavimo tudi dejavnost Središča.

Namesto sklepa

Prepričani smo, da se bo ta oblika, ki smo jo ponudili kot možnost v DOBI prav gotovo utrjevala in razvijala. Zavedamo se namreč, kako pomembno je upoštevati zanimanje, ki se razvija v ljudeh, in ne zunaj njih. Notranja motivacija je namreč tista pomembna sila, ki posamezniku najbolj pomaga pri odločanju za učenje in nadaljnje izobraževanje.

Takšno obliko učenja v Mariboru sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport in Republiški zavod za zaposlovanje. Ker pa je vsota denarja obeh omejena in je povpraševanje za takšno učenje v Mariboru z okolico veliko večje od možnosti v Središču, iščemo v DOBI tudi druge sofinancerje, predvsem v mestni občini; od te pričakujemo v prihodnje več posluha za spodbujanje izobraževanja odraslih, sicer bomo morali obiske in učenje v Središču omejiti, tega pa si zagotovo ne želimo.

Našo drugo obletnico smo praznovali v duhu, ki nam je najbolj blizu: učili smo se, zraven pa pojedli nekaj bonbonov za boljšo zbranost in si okrasili prostor s šopkom rumenih marjetic. Zbrali smo nekaj lepih misli v Dobini knjigi vtisov, ostale nam bodo v spomin na pionirska leta, ko smo skupaj z drugimi postavliali temelje organiziranemu samostojnjemu učenju.

Ema Perme, DOBA Maribor

AGORA je pripravila nov program Šola radovedne ustvarjalnosti

Za šolsko leto 1997/98 smo na podlagi naših večletnih izkušenj pri delu na področju "kulture radovedne ustvarjalnosti" za osnovnošolce od 4. do 8. razreda pripravili program Šola radovedne ustvarjalnosti.

Šola je organizirana kot celoletna obšolska dejavnost za učence in njihove starše, za boljšo kakovost učenja, dela, sporazumevanja in življenja. Srečanja so enkrat na teden za otroke in enkrat na mesec za starše.

Šola radovedne ustvarjalnosti je namenjena vsem otrokom, ki imajo veselje do spoznavanja novega. V njej si širijo obzorje, spoznavajo raznolikost življenja ter se izpopolnjujejo v dajanju in prejemanju.

Namenjena je tudi vsem staršem, ki se zavedajo, kako hitro se spreminja sodobni svet in ki želijo imeti v njem takšno vlogo, da bodo lahko dali otrokom dobro oporo in spodbudo, pravo popotnico za čase, v katere so otroci namenjeni.

Z ustvarjanjem sovpletosti med starši in otroki se razvijajo medsebojno zaupanje, spoštovanje in sodelovanje.

Šola radovedne ustvarjalnosti ni ponavljalnica vsebin iz javnih šol, je pa izvrsten dodatek, saj sodelujoči razvijajo svoja pota k uspešnemu učenju. Na različne načine si bogatijo zbirko uporabnega znanja zato, da bi lahko v šoli še bolje sodelovali.

Vsebine

Za uspešno doseganje ciljev smo povezali dejavnosti v več vsebinskih sklopov: Sproščanje in zbranost, Razvoj domišljije in umetnost, Uporaba čutil in komunikacija, Uporaba virov znanja, Osebna organizacija življenja.

Na podlagi raziskav je učinkovito umsko delo mogoče le, kadar smo dovolj sproščeni in zbrani. Poleg tega se ob sproščenosti tudi laže razvijajo motivacija, pozitivno mišljenje, samozavest in ustvarjalnost, ki so nadaljnji pogoj za kakovostno delo.

Najlaže se naučimo stvari, ki nam koristijo, se nam zdijo zanimive ali so nam všeč. V sodobnem šolskem sistemu je učne snovi veliko in zato se učencem pogosto dogaja, da zaradi dreves ne vidijo gozda. Vidijo le velikanske kupe informacij, ki se jih morajo naučiti, spregledajo pa uporabnost pridobljenega znanja. Mnogi se dandanes vrtijo v začaranem krogu: informacije, stres, slabo učenje, slabo znanje. Pot iz tega kroga pa je le primerna organiziranost, v kateri je poleg zadostnega časa za opravljanje dela tudi dovolj časa za pripravo nanj.

Znanje nikakor ni samo sebi namen, treba ga je znati uporabljati. In kaj je boljše za njegovo uporabo kakor pisana polja domišljije in umetnosti? Treba je le najti zanimiv kamen, list, kos gline, vrvico, starinski pečatnik, papir in z nekaj drobnimi triki, ki se jih bomo naučili, lahko oživijo starodavne živali, francoska revolucija ali decimalna števila. In če dodamo še nekaj glasbe, gibov, besed in improvizacije, imamo lahko doma pravo malo gledališče.

S tem pa smo že prešli h komunikaciji. Cilj tega dela je razvijanje pozitivne samozavesti. Sestavlajo ga vaje za spoznavanje čutil in zaznavnih kanalov po katerih spoznavamo sebe in svojo okolico. Spoznavamo, kako delujemo, kadar smo sami, in kakšni so naši odnosi v družbi z vrstniki, prijatelji, starši, učitelji.

Spodbudna komunikacija v družini in razredu je zelo pomemben del dejavnosti mladih. Skupne vaje s starši spodbujajo prijetno okolje, dober stik in razumevanje ter pomagajo pri določanju ciljev in vrednot posameznika kot zadovoljnega in odgovornega člena družine. Pri tem je bistveno poslušanje in sprejemanje informacij ter uporaba vrnitvenih sporočil na obeh straneh.

Ob delu so kot pripomočki zmeraj na voljo računalniki, ki se jih udeleženci programa naučijo aktivno uporabljati pri vsakdanjih opravilih. Na računalnikih so slovarji in enciklopedije ter dostop do interneta; na voljo pa je tudi druga avdio- in videooprema.

Za starše smo priredili manjši izbor sorodnih vsebin. Pozornost je namenjena komunikacijskim vsebinam, kot so: moč pozitivnega govora, postavljanje ciljev, spremnosti uspešnega vodenja, vmitvena sporočila; vendar tudi na ustvarjalnost in umetnost nismo pozabili, seznanimo pa se tudi z internetom in možnostmi, ki jih to novo sredstvo ponuja.

Povzetek

Tudi v naši šoli se torej pridobivajo novo znanje, uporabne spremnosti ter sposobnosti za osebnostno rast in sodelovanje. Sodelovanje različnih pedagogov ponuja široko paletu možnosti: občutenje lastnega dihanja, čutil, misli; navzozvanje stilkov; razvijanje zbranosti; doživljanje glasbene, gibalne in likovne umetnosti; ustvarjanje lastnih "umetniških" del; doživljanje in ustvarjanje izrečenega; uporaba pisanih virov za stalno učenje; postavljanje ciljev in načrtovanje časa; vrsta vaj za domišljijo; uporaba osebnega računalnika za iskanje in ustvarjanje informacij ...

Znanje se sproti dopolnjuje in povezuje z izkušnjami, da je takoj uporabno pri delu doma, v šoli ali v prostem času.

Otroci tako na srečanjih razvijejo samostojnost, izvirnost in izkušnjo sožitja, starši pa spoznajo nove možnosti za sodelovanje med otrokovim odraščanjem.

Več informacij o tem in drugih naših programih lahko dobite na naši predstavitveni strani na internetu: <http://www.agora.si>. Vaša vprašanja in komentarje pa pričakujemo na elektronskem naslovu: agora@agora.si.

Maja Gerkšič Lah, AGORA

POSVETI, KONFERENCE

Človek v procesu tranzicije na prelomu tisočletja: pogled z obeh strani

Olomouc, 3. do 5. september 1998

Filozofska fakulteta iz Olomouca in Fakulteta za socialno in zdravstveno varstvo iz Ostrave v sodelovanju z Državnim skladom za izobraževanje, Češkim združenjem za izobraževanje odraslih in Centrom za politiko izobraževanja iz Karlove univerze v Pragi organizirata od 3. do 5. septembra 1998 v Olomoucu mednarodno konferenco z naslovom Človek v procesu tranzicije na prelomu tisočletja: pogled z obeh strani.

Organizatorji vabijo k udeležbi s prispevki o tejte tematiki:

- izobraževanje odraslih, vseživljensko učenje kot vidik človekovega razvoja in kot ena od temeljnih sodobnih usmeritev: učeča se družba, politika izobraževanja;
- razvoj kadrov kot pogoj za gospodarski razvoj, upravljanje kadrov - človek kot del delovne sile, človek na delovnem mestu, kadrovska politika, brezposelnost in njene posledice;
- skrb za ljudi v hudičih in kriznih razmerah v sodobni družbi - socialno delo, socialna pedagogika, socialna politika;
- človek in kultura, manjšine, večkulturnost in njene posledice za sodobnega človeka - kultiviranje človeka, kultura dela, kulturna politika;
- človek in okolje, ekološki procesi in njihovi vplivi na človeka, grožnje človeštvu, spodbujan razvoj;
- informacijska družba, razvoj informacijskih tehnologij in njihov vpliv na človeka, nove izobraževalne tehnologije (študij na daljavo, multimedia);
- pojem andragogike kot sodobno vodilo in skrb za človeka;
- andragogika kot visokošolski študij.

Kotizacija je 290 nemških mark (180 ameriških dolarjev) za udeležence iz zahodnoevropskih držav oziroma 60 mark (1100 čeških kron) za udeležence iz srednje in vzhodne Evrope. Prenočišče si morajo udeleženci priskrbeti sami. Cena je okoli 800 čeških kron. Na voljo bodo tudi poceni prenočišča (okoli 100 kron na dan) in prehrana (100 kron) v študentskih domovih.

Vse informacije dobite na naslovu: Doc. PhDr. Vladimír Jochman, Katedra sociologie a andragogiky, Filozoficka fakulta, University Palackeho, Wurmova 7, 771 80 Olomouc, Czech Republic; telefon 0042 68 522 83 41 ali 0042 68 522 83 42.

Konferenca top 100 učečih se evropskih mest: naloge učečega se mesta

Southampton, junij 1998

Konferenco pripravljata mesto Southampton in Evropska pobuda za vseživljenjsko učenje (European Lifelong Learning Initiative - ELLI). Več informacij dobite na naslovu: ELLI, Rue de la Concorde 60, B-Brussels; telefon 0032 2 540 9752, faks 0032 2 514 1172, E-mail 100344.2376@compuserve.com

S POTI

Tretji mednarodni simpozij o zgodovini izobraževanja odraslih v državah srednje Evrope

Raziskovanje preteklosti izobraževanja odraslih je pomembno iz več razlogov. Na prvem mestu sta želja in nujnost andragogike po uravnavanju lastnega razvoja, pa tudi spoznanje, da je edukacija odraslih zmeraj povezana z družbenim dogajanjem v lastnem in širšem okolju. Spoznanje o tej naravni povezanosti nujno preprečuje, da bi se andragogika zapirala v svoje ozke okvire. Le sinteza obetih prizadevanj omogoča stroki notranje ravnotežje, ki je tako zelo potrebno za nadaljnjo rast in sposobnost za ustvarjalno poseganje v družbeno resničnost. Tretji simpozij o zgodovini izobraževanja odraslih v srednjeevropskih državah je prispevek k boljšemu razumevanju vprašanj izobraževanja odraslih v teh državah.

Stalna konferenca o zgodovini izobraževanja, ki že več let združuje vse tiste andragoge, ki se nepretrgoma ukvarjajo s preteklostjo izobraževanja odraslih, je leta 1992 zaupala organizacijo V. mednarodne konference o zgodovini izobraževanja odraslih Sloveniji. Konferenco je uspešno pripravila in izpeljala univerza v Mariboru oziroma njena članica, Fakulteta za organizacijske vede v Kranju. Leta 1994 se je prav na tej konferenci pokazalo, da so problemi, ki tarejo srednjeevropske države na prehodu, tako specifični, da jih je le težko obravnavati na tako velikem znanstvenem srečanju strokovnjakov vsega sveta. Zato je tudi bila, na pobudo profesorja dr. Jurija Juga, ustanovljena Sekcija stalne mednarodne konference za zgodovino izobraževanja odraslih srednjeevropskih držav, ki naj bi se sestajala vsako leto. Pobudo so prvi sprejeli sodelavci Avstrijske zveze visokih ljudskih šol, zlasti njen generalni sekretar dr. Wilhelm

Filla in kolegi z Instituta za izobraževanje odraslih na univerzi v Gradcu. Tako je spontano začeto sodelovanje obeh univerz tudi na tem področju.

Kot prva gostiteljica je že 1995 Fakulteta za organizacijske vede Univerze v Mariboru pripravila I. mednarodni simpozij o zgodovini srednjeevropskih držav; udeležilo se ga je 20 priznanih strokovnjakov iz šestih držav. Referati tega znanstvenega srečanja so obravnavali obdobje razsvetljenjstva in so izšli kot posebna izdaja v Avstriji pod naslovom Erwachsenenbildung in der Aufklärung, uredili pa so jih W. Filla, E. Gruber in J. Jug, (Dunaj, 1996). Kmalu za tem je založba Moderna organizacija v Kranju objavila 2. zvezek zbirke zgodovina izobraževanja odraslih, ki je obravnaval isto tematiko. Zbirko ureja prof. dr. Jurij Jug. Drugega mednarodnega simpozija, ki je potekal v Avstriji na Zveznem institutu za izobraževanje odraslih in je obravnaval obdobje od leta 1848 do začetka prve svetovne vojne, so se ob strokovnjakih iz Slovaške, Češke, Madžarske, Hrvaške, Slovenije in Avstrije, prvič udeležili tudi strokovnjaki iz Nemčije. Poročevalcev je bilo dvajset. Tudi o tem znanstvenem srečanju pripravljajo avstrijski kolegi poseben zbornik.

Letošnji, III. mednarodni simpozij, ki je potekal od 2. do 5. julija v Rogaški Slatini, je obravnaval obdobje med svetovnima vojnami. Privabil je 32 tujih in domačih udeležencev, čeprav jih je bilo prvotno prijavljenih precej več, 51. Prvič se je simpozija udeležil tudi prijavljeneč iz Poljske in s tem povečal število držav udeleženk na osem. Udeleženci so bili večinoma profesorji univerz iz Jene, z Dunaja, iz Gradca, Olomouca, Prage, Budimpešte, Debrecena, Opola ter Reke in Maribora. Na znanstveno srečanje je prišlo tudi nekaj zastopnikov krovnih organizacij s področja izobraževanja odraslih omenjenih dežel. Denarno ga je podprla Ministrstvo za znanost in tehnologijo in s tem omogočilo prihod številnim uglednim strokovnjakom. Prav tako je tudi Fakulteta za organizacijske vede gmotno podprla srečanje tako, da je omogočila pripravo vsega tiskanega gradiva. To je zlasti razpravljalcem omogočilo pripravo kakovostne razprave v kratkem in strogo omejenem času. Širši mednarodni programsko-organizacijski odbor 10 članov je okvirna pripravljalna dela opravil pravočasno, odgovorno, vendar pa so levi delež pripravljalnega in izvajalskega dela opravili člani ožjega organizacijsko-pripravljalnega komiteja: dr. Jana Bezenšek, docentka Pedagoške fakultete, dr. Jurij Jug, redni profesor na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju in dr. Jože Lipnik, izredni profesor na Pedagoški fakulteti, vsi z univerze v Mariboru. Slovesnega odprtja sta se udeležili vodstvi univerze v Mariboru in občine Rogaška Slatina in Smarje pri Jelšah in počudili udeležence simpozija. Rektor univerze v Mariboru, profesor dr. Ludvik Toplak je poudaril pomembnost znanstvenega srečanja za andragoško stroko, za humanistično usmeritev univerze v Mariboru in vključevanje naših strokovnjakov, zlasti mlajših, v mednarodne znanstvene tokove. Izrekel je priznanje pobudniku teh srečanj in organizatorjem srečanja dr. Bezenškovi, dr. Jugu in dr. Lipniku. V imenu vseh udeležencev tretjega srečanja, in tudi obeh prejšnjih, se je častnemu komiteju (rektorju prof.dr. L. Toplaku, dekanoma prof. dr. J. Florjančiču in prof.dr. F. Rozmanu, županoma, mag. B. Kidriču in prof. g. L. Čakšu ter rektorju L. Puhu) zahvalila za prisrčen sprejem profesorica dr. Marta Friedenthal-Haase, vodja inštituta za izobraževanje odraslih in redna profesorica na Univerza v Jeni Friedriche-Schiller. Tudi ona je v svojem priložnostnem govoru poudarila prizadevnost in uspešnost pri organizaciji dozdajšnjih znanstvenih srečanj in izrazila prepričanje o uspehu III. mednarodnega simpozija o zgodovini izobraževanja odraslih v državah srednje Evrope. Znanstveno srečanje je potekalo v prijetnem, čeprav izrazito delovnem ozračju. Prvi dan po uradnem

odprtju se je zvrstilo 16 referentov, ki so predstavili svoje tematsko področje, poleg tega pa odgovarjali na številna kritična vprašanja in pripombe kolegov. Naporen dan se je končal s prijetnim družabnim srečanjem na domu domaćina dr. J. Lipnika. Drugi dan je bil prav tako izpolnjen z referati in razpravami udeležencev, le da je organizacijski odbor ob podpori lokalnih sponzorjev za vse udeležence pripravil kraši izlet v bližnjo okolico. Tretji dan je bilo na sporedu še 8 prispevkov in sklepni del. Ob koncu se je dr. Ilya Lavrnja, redni profesor na Pedagoški fakulteti na Reki, zahvalil v imenu udeležencev za gostoljubje in odlično organizacijo srečanja. Predvidoma bo priprava IV. mednarodnega simpozija o zgodovini izobraževanja odraslih zaupana Madžarski, vendar se glede tega še niso dokončno odločili.

Dr. Jurij Jug

Utrinki s 5. kongresa evropskih psihologov - Kam se vrti psihologija

Pod geslom Dancing on the Edge (Ples po obrobju) je potekal v Dublinu od 6. do 11. julija peti evropski kongres psihologov. Simbolika gesla nakazuje tako irsko tradicionalno privrženost glasbi in plesu kakor tudi resnično poplesavanje stroke v strogih mejah tradicionalne empirične psihologije, ki se ob koncu tisočletja nekako vrti v krogu, iz katerega nikakor ne more prestopiti čez rob in se spustiti na manj trdna tla, kakor jih zagotavlja pozitivistična tradicija. Seveda pa, marsikateri pogled seže tudi čez rob. Mnogi vztrajajo pri "trdi" usmeritvi, marsikdo pa se je že spogledoval tudi z "mehkejšimi prijemi".

Na splošno bi lahko rekla, da so psihologi izredno produktivni. Poleg poglavitnih predstavitev se je v petih dneh zvrstilo več kot 1000 krajsih prispevkov in okrog 600 predstavitev s plakati; to pomeni, da je več kot polovica udeležencev kongresa tudi v resnici sodelovala. Po kakovosti nekaterih prispevkov bi sklepal, da je bila motivacija za sodelovanje včasih povsem pragmatična. Kar nekaj kolegov iz različnih koncev Evrope mi je namreč pojasnilo, da jim je prispevek omogočil potovanje v Dublin. Brez njega jim njihova delovna organizacija namreč ne bi plačala stroškov. Seveda pa je bilo mogoče slišati tudi zelo veliko zanimivih reči z vseh področij, karor posega psihologija, seveda, če ti je ob vsej tej neznansko obsežni ponudbi uspelo najti tisto pravo. Uspešna izbira je bila bolj zadeva naključja. Pogosto so naslovi obetali veliko zanimivega, potem pa se je izkazalo, da gre zgolj za raziskavico, za katero si ne morem predstavljati, da bi lahko rabila še komu, razen avtorju samemu. Zgodilo pa se je tudi, da si se nepričakovanu znašel na pravem kraju in zvedel zanimive reči, ki jih sploh nisi pričakoval. Močno sem progešala tudi pisno gradivo. Zaradi simultanega poteka predstavitev se je bilo treba marsikateri odpovedati in tako bi bilo gradivo z nekimi temeljnimi podatki zelo dobrodošlo. V kratkem času, ki je bil na voljo za posamezno predstavitev, so avtorji pogosto podali le zelo bistvene podatke, ali pa so jih natrpali toliko, da jih ni bilo mogoče prebaviti. Vpraševati ni bilo mogoče, saj je eni predstavitvi takoj sledila druga. Zgodilo pa se je, da je bila angleščina neangleško

govorečih tako malo podobna svojemu izvirniku, da je bilo sedenje v predavalnici čista izguba časa. Takrat sem se napotila na predstavitev s plakati, kjer sem lahko v miru pregledala, kar me je zanimalo. Pa tudi avtorji razstavljenih vsebin so bili pripravljeni odgovarjati na vprašanja.

Vsebinsko so bila zastopana vsa področja psihologije. Največ prispevkov je bilo iz psihologije dela in podjetij. Tema, ki se je zelo pogosto pojavljala, je bil stres. Gospod Charles Spielberger (vodil je predkongresno delavnico o stresu na delovnem mestu) ga je duhovito opredelil takole: "Stres je stanje, ki nas je v preteklosti obvarovalo pred tem, da postanemo kosilo, danes pa nas žre pri živem telesu." Veliko je bilo razčlenjevanja samega pojava stresa in vzrokov zanj, nisem pa zasledila kakega recepta, kako se ga ubraniti. Sledita področji klinične psihologije in splošne psihologije, zelo popularna pa je tudi psihologija zdravja; tudi pri tej je pogosta tema stres in posledice, ki jih ima za zdravje. Precej so govorili tudi o različnih oblikah odvisnosti ter motnjah v prehranjevanju. Sledita pedagoška in šolska psihologija, tu posegajo teme skoraj izključno v šolsko okolje (o učenju odraslih tako rekoč nič), najpogostejša tema pa je bilo nasilje v šoli. Psihologija percepциј, spoznavanja, spomina in učenja je obetala nekaj zanimivih prispevkov. V poplavi raziskav in raziskavic o učenju otrok se je našel tudi prispevek o samostojnem učenju odraslih ob uporabi računalnika in raznih omrežnih povezav, in to je bilo zame še posebno zanimivo.

In kaj so povedali nekateri glavni govorniki? Dr. Ype Poortinga iz Nizozemske je v zanimivi razpravi o stanju na področju merjenja v psihologiji ugotavljal, da s statističnimi in eksperimentalnimi prijermi, četudi je zanje na voljo že zelo dodelano mersko orodje ni mogoče dovolj pojasnit celostnega človeškega vedenja. Novi nelinearni modeli, kakor npr. teorija kaosa, prav tako ne dopuščajo preveč optimističnih pogledov v prihodnost. Meni, da tako ostaja pretirano posploševanje (izsledkov raziskav) še nadalje Ahilova peta na področju psihološkega merjenja. Marc Richelle z univerze v Liegu je ponudil kritični pogled na psihologijo učenja. Dozdajšnjemu razvoju, ki ga sicer ocenjuje pozitivno, očita predvsem to, da se psihologija učenja nikoli ni povezala z drugimi področji, kakor npr. s psihologijo sposobnosti ali z razvojno psihologijo. Prav tako meni, da bi psihologija učenja lahko postala poglaviti vir temeljnih podatkov in znanja za številne strokovne prakse, zlasti za področje pedagoške psihologije. To se ni zgodilo, in sicer predvsem zaradi odpora nekaterih strokovnjakov do posploševanja izsledkov, ki izhajajo iz poskusov na živalih, in na drugi strani zaradi odpora o protibehaviorizmu. In končno, meni, da bi se psihologija učenja morala bolj posvetiti preučevanju individualnih razlik, in ne toliko iskanju skupnih značilnosti. Zanimivo razpravo je ponudila tudi Ingrid Lunt, predsednica Evropskega združenja psihologov EFFPA (združenje je bilo tudi soorganizator kongresa). Ugotavlja, da so pogledi na pedagoško psihologijo (educational psychology) zelo različni. Nekateri jo imajo za psihološko raziskovanje v vzgoji in izobraževanju, drugi pa za samostojno področje, ki se razvija vzporedno z drugimi psihološkimi dejavnimi. Kakor koli že, v prihodnosti vidi možnosti za bogat razcvet pedagoške psihologije, saj postaja to učenje in izobraževanje dandanes čedalje pomembnejše in ju vse bolj pogosto podpira tudi politika.

Tudi iz drugih glavnih prispevkov je velo več kritike kakor samohvale, to pa kaže, da je današnja psihologija nekoliko v krizi. Je pa kritičen prijem gotovo prvi korak do tega, da se stanje začne počasi spremnjinati. Če je dublinski kongres k temu priporabil, je dobro opravil svoje delo. In prav tako dobro so ga opravili organizatorji, ki jim

nekaterih napak niti ni bilo mogoče zameriti, saj so z neverjetno ljubeznivostjo pripomogli, da smo neprijetnosti hitro pozabil in se vrnili domov s prav prijetnimi vtisi.

Irena Benedik, ACS

PREBRALI SMO ZA VAS

Internet in vseživljenjsko učenje

V prejšnji številki *Novičk* smo poročali o mednarodni konferenci o vseživljenjskem izobraževanju na Univerzi Surrey v Guildfordu. Med prevladujočimi, sicer zelo tehnimi razpravami, v katerih je bilo družbenokritično opozorjeno na neskladje med vizijami in uresničevanjem zasnove vseživljenjskega učenja, so zbujali posebno pozornost prispevki o posebnih problemih, velikokrat takih, ki na prvi pogled niso sodili v tematiko konference. Internet kot tehnološki, informacijski in družbeni pojav je obenem eden tistih, s katerim imamo opraviti tukaj in zdaj. Tudi njegov prodor v vseživljenjsko učenje ni več vprašanje časa - ker ga *tudi v izobraževanju že imamo - in še bolj v učenju*.

Prof. dr. David Gray z Univerze v Surrey je na konferenci predstavljal prispevek *Internet v vseživljenjskem učenju: osvobajanje ali alienacija*. Tokrat obširneje predstavljamo njegov prispevek in ga prepletamo s svojimi razmišljanjini samospraševanjem o učinkovitosti interneta v vseživljenjskem učenju, skupaj na eni strani s spregledanimi, na drugi pa preveč poudarjanimi družbenimi, psihološkimi in kakšnimi posledicami ter spremenjenimi značilnostmi učenja s pomočjo novega sredstva. Ob koncu ponujamo nekaj naslovov s strani interneta in diskusijskih skupin, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih in vseživljenjskim učenjem.

Ne glede na to, koliko nas ima dandanes dostop do interneta in koliko nas obvlada njegove skrivnosti, je res, da se število povezav nezadržno in v neverjetnem obsegu širi - v domove, podjetja, šole, akademske in druge izobraževalne ustanove. Ne samo število povezav, tudi napredek v sami tehnologiji, digitalne satelitske storitve in čedalje večja "pretočnost" medmrežja, na primer pri prenosu informacij; vse to pomeni velikansko zmogljivost interneta tudi kot izobraževalno-učnega orodja. Vsaj toliko kot različne možnosti pa bi nas, kar zadeva učenje in izobraževanje po internetu, moralo zanimati tudi to, kakšni so resnični vplivi ter posledice novega sredstva na učno-izobraževalne procese in udeležence le-teh. Ali so udeleženci tak izliv sploh pripravljeni sprejeti in ali je internet kot globalna tehnologija in metoda zares spodbujevalnik vseživljenjskega učenja in ali res pripomore k ustvarjanju enakih možnosti za vse, ki si takega učenja želijo. Dr. Gray (in tudi mi sami s komentarji k njegovim ugotovitvam) si v svojem članku ob predstavitvi omenjenega sredstva postavlja prav tovrstna vprašanja.

Kaj torej pomeni internet s stališča vseživljenjskega učenja? Lahko bi rekli, da je po možnostih komuniciranja, obsegu dostopnih vsebin, značilnostih zbiranja in predelovanja

informacij pomembna, v možnostih neomejena in skoraj popolna oblika samostojnega učenja. Kot taka pri uporabniku povečuje samozavest in mu omogoča izkušnjo svobodnosti, bodisi pri pridobivanju informacij - učenju v domačem okolju ali v izobraževalni ustanovi, delovni organizaciji ali kje drugje, kjer so možnosti za tako obliko učenja. Žal se v tako idealistični sliki ob preverjanju učno-izobraževalnih zmožnosti ter kvalitet prej ali slej pojavit ne tako maloštevilne razpoke.

Koliko je torej realistična slika o internetu (elektronski pošti, svetovnem spletu, oglasnih deskah itn.) kot prihodnosti vseživljenjskega učenja. Nekateri so prepričani, da je z njim mogoče spremeniti kar samo naravo poučevanja - iz procesa, v katerem ima glavno besedo učitelj, v proces, pri katerem je v središču učenec, torej v proces, ki je bolj neformalen in povezuje posameznike z enakimi interesami. Formalen, tradicionalni potek učnega procesa naj bi torej zamenjal postmoderni kurikulum v obliki medmrežnega kataloga. Skratka, tako naj bi se uresničevala llichova zamisel o razšolanji družbi. Neformalnost in učenčeva prevlada sta ideala vseživljenjskega učenja. Vendar - če vemo, da bodo večino znanja, čeprav po internetu, prenašale izobraževalne ustanove, bo nujno ostajal tudi vsaj delni nadzor. Navidezno demokratično interaktivno orodje nadzorujejo razni koordinatorji in vodje bolj kakor učenci. Tako so sicer resnično velike zmožnosti interneta v učenju in izobraževanju nekoliko omejene.

Čeprav smo rekli, da pri novem mediju pravih in velikih skrivnosti pravzaprav ni, nadbesedilo kot navigacijsko orodje spletja, ni ravno idealno za vse uporabnike in kljub svoji prožnosti (ali pa zaradi nje) in grafični podpori le zahteva nekaj spretnosti in izkušenj. Raziskave kažejo, da imajo celo redni študentje in ljudje z višje ali visokošolsko izobrazbo težave z "navigacijo" po spletu. Tisti, ki naj bi jim to sredstvo pomagalo pri vseživljenjskem učenju, imajo po navadi še nižjo izobrazbo in manj izkušenj, zato bodo njihove težave najverjetneje še večje. Tudi če bodo prišli na "cilj" in odkrili strani, ki jih zanimajo, bodo pogosto razočarani. Ne glede na "imidž" medija kot neizčrpnega vira informacij, je namreč res, da na spletu ni mogoče najti ravno veliko uporabnih in obširnih učnih vsebin. Na večini strani, ki ji oblikujejo izobraževalne ustanove, boste našli informacije o ustanovah samih in bistvene podatke o oblikah izobraževanja, ki ga ponujajo. To pa vsekakor niso vsebine za samostojno, vseživljenjsko učenje. Povezave, elektronski naslovi za stik z učitelji ali interaktivni debatni forumi so na takih straneh prej izjema kakor pravilo.

Vsebinskim težavam in omejitvam se pridružujejo tudi tehnične. Prenos podatkov, posebno grafičnih, z medmrežja na uporabnikov računalnik je počasen, včasih zaradi obremenjenosti povezav in drugih vzrokov celo nemogoč. Vpeljava digitalnih linij ISDN naj bi sicer odpravila marsikatero težavo, posebno glede pretočnosti, obenem pa bo povečala pritisk uporabnikov in s tem "promet" spet upočasnila, posebno ko bo mogoče prenašati tudi videovsebine (na primer videokonference).

Zanimivo je preverjanje resničnosti toliko razglašanih "enakih možnosti" za učenje po internetu. Čeprav se uporaba interneta širi, bo le-ta še kar nekaj časa privilegij posameznih družbenih skupin - mladih, izobraženih, razvitih držav, ponekod belcev in velikokrat moških. Dostop do interneta in njegovo obvladovanje je (še) precej lokaliziran monopol, ki prej povečuje razlike kakor pa izenačuje možnosti. Največ od tovrstnega samostojnega učenja imajo višje družbene plasti in razvite države. Pri tem ne gre samo za usposobljenost in dostop do interneta. Stereotip o tem, da je mogoče med mnogico sporočil prosti izbirati, je naslednja stvar, ki ne drži. Takih sporočil je sicer

res veliko, vendar je vse, kar ima potencialno komercialno vrednost, zaprto, kodirano za naročnike. Preprosteje: skoraj vse, kar je kaj vredno, je tudi zares treba plačati. Ne samo telefonske stroške, povezano s posrednikom, tudi informacijo. To pa ne govori ravno v prid tezi o enakih možnostih.

O varnosti podatkov ne bomo posebej govorili - ob vseh strahovih in kljub resničnim možnostim vdora ter spreminjaњu posameznih vsebin je ta z vidika vseživljenjskega učenja še najmanjši problem. Končajmo s pomisliki, ob katerih postane internet področje preučevanja (potem ko smo ga že sprejeli pedagogi in andragogi) tudi psihologov, komunikologov in sociologov. Gre za problem, znacen za informacijsko dobo in nove, čedalje bolj sofisticirane informacijske tehnologije naspoloh: ali lahko brezosebne oblike sporočanja (elektronska pošta, videokonferenca itn.) nadomestijo osebne stike med ljudmi ali, drugače povedano, kako vplivajo nove tehnologije na medosebne odnose.

Vprašanje ni novo in se je morda postavilo že ob nastanku čisto navadnega pisma, pa nato telefona, javnih občil itn. Nanj zagotovo tudi ne bomo nikoli našli povsem pravilnega in večno veljavnega odgovora. Vendar ob odločjanju za rabo take oblike učenja nastanejo tudi takšne težave, ki jih morata učitelj in učenec sproti reševati - še posebno ko učitelj "na liniji" dela s skupino učencev (in to je po navadi). Treba je natančno opredeliti vlogo posameznih udeležencev, tudi učitelja, vsebine, ki jih je treba podajati itn. Poseben problem je, kako ustvariti ustrezno ozračje pri zvezi na daljavo, ozračje, ki naj bi spodbujalo, kako začeti in izpeljati razpravo, vprašanja, nove vsebine, študije primerov itn. Tudi ustrezno vrnitveno sporočilo ni samo po sebi razumljivo in dosegljivo. Tehnološko podprt učenje na daljavo mora z vidika interakcije razrešiti še kar nekaj tehničnih in čisto človeških problemov.

Prepričan sem, da niti dr. Gray s svojim kritičnim pogledom niti mi s svojimi komentarji nismo želeli zavreči interneta kot možnosti in priložnosti v samostojnem in vseživljenjskem učenju. Internet prihaja in nespametno bi bilo zavreči vse, kar nam ponuja. Prav tako nespametno pa bi bilo sprejeti in verjeti vse, kar nam obljudbla. Navsezadnje, tovrstno tehnologijo prodajajo podjetja, ki nimajo na skrbi vseživljenjskega učenja, temveč svoje preživetje. Zato moramo sami ugotoviti, kaj je pri tem uporabno in primerno za vseživljenjsko učenje. Res da je internet priložnost - če poznamo tako njegove odlike kakor slabosti. Tisto, kar bi navsezadnje radi, je doseči zanimanje izobraževalcev zanj, ne pa navdušenost zaradi obljud, ki jih včasih tudi internet ne more uresničiti.

Na naslednjih straneh spleta se lahko sami prepričate, kaj vam za zdaj ponuja internet na področju vseživljenjskega učenja in izobraževanja.

WWW stran

ERIC&AskEric

Usenet strani (oglasna deska)

Naslov

<http://ericir.syr.edu/index.html>

<http://www.excite.com/>

Listservs strani(e-mail naslovi)

<http://www.mailbase.ac.uk/>

WWW stran	Naslov
direktorij e-mail dèbatnih skupin	http://www.liszt.com/
elektronsko časopisje	http://www.edoc.com/ejournal/ http://gort.ucsd.edu/newjour/ gopher://gopher.cic.net:2000/11/e-serials/
izobraževalne konference in razstave	http://www.online-educa.com/index.htm http://www.niss.ac.uk
Ed Web domača stran: splet za izobraževanje	http://k12.cnidr.org:90
Elektronske konference	http://webnotes.ostechnet.com/
Edlinki (povezave)	http://www.marshall.edu/~jmullens/edlinks.html
Univerze po svetu	http://www.westlake.co.uk/weblake/geogindex.html
International Council for Distance Learning	http://acacia.open.ac.uk
AEDNET (Adult education Network)	http://www.nova.edu/Inter-Links/education/aednet.html

In še spletna stran Univerze v Surrey, ki naj bi bila po mnenju dr.Graya več kakor zgolj zbir podatkov o univerzi sami in programih, ki jih trži:

<http://www.surrey.ac.uk/Education/APS/public.htm>

Zapeljite se torej po elektronski supercesti medmrežja in tudi sami presodite, kaj je na njej takega, kar sodi k vseživljenjskemu učenju. Vsaj izkušnja z internetom to zagotovo že je.

Mag. Janko Berlogar, ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Identities, groups and social issues / ed. by Margaret Wetherell. London ; Thousand Oaks ; New Delhi : Sage, 1996. 368 str. (Social Psychology : personal lives, social worlds)

Industrial relations in Europe : traditions and transitions / edited by Joris Van Ruysseveldt and Jelle Visser. London ; Thousand Oaks ; New Delhi : Sage, 1996. 424 str.

An information guide to adult literacy education in Ontario. Toronto : Ontario Training and Adjustment Board, 1996. 116, 90 str. Besedilo v angl. in fran.

International encyclopedia of adult education and training. Second ed. / edited by Albert C. Tuijnman. Oxford ; New York ; Tokyo : Pergamon, 1996. 960 str.

International labour conventions and recommendations. Geneva : Internationa Labour Office (ILO), 1996

Vol 1 : 1919-1951. 660 str.

Vol 2 : 1952-1976. 643 str.

Vol 3 : 1977-1995. 466 str.

Verner, Coolie: Pole's history of adult schools : a facsimile of the 1816 edition with an introduction and bibliographical notes. Washington : Adult Education Association of the U.S.A., 1967. 72, 128 str.

Symposion Wir Menschen - Erwachsenenbildung, Curriculumreform und internationale Solidaritt vom 9. bis 11. Mrz 1982 an der Universitt fr Bildungswissenschaften Klagenfurt, sterreich = Symposium We members of mankind - adult education, curriculum reform and international solidarity, March 9 to 11, 1982 at the Universitt fr Bildungswissenschaften Klagenfurt, Austria : Referate, Beitrge und Berichte der Arbeitsgruppen = Reports. Klagenfurt : Universitt fr Bildungswissenschaften Klagenfurt, 1982. 197 str.

Lesenlernen - Schreibenlernen : Beitrge zu einer Interdisziplinren Wissenschaftstagung aus Anlass des Internationalen Alphabetisierungjahres, Bregenz, 4. bis 7. November 1990 / Bernd Sandhass, Peter Schneck, Hrsg. Wien ; Bonn : sterreichische Unesco-Kommission ; Deutsche Unesco-Kommission, 1991. 376 str.

Abell, Sue: Effective approaches in adult literacy : evaluating the effectiveness of different styles of provision in adult literacy. London : Adult Literacy and Basic Skills Unit, 1992. 63 str.

Darville, Richard: Adult literacy work in Canada. Toronto : Canadian Association for Adult Education, 1992. 100 str.

Rumble, Greville: The management of distance learning systems. Paris : Unesco International Institute for Educational Planning (IIEP), 1992. 108 (Fundamentals of educational planning ; 43)

Bogard, Gérard: For a socialising type of adult education : transforming adult education into an autonomous system for the continuous resocialisation of adults. Strasbourg : Council of Europe, Council for Cultural Co-operation (CDCC), 1992. 49 str. Poročilo v okviru projekta Adult education and social change

Palmer, Edward I.: Toward a literate world : television in literacy education - lessons from the Arab region. Boulder ; San Francisco ; Oxford : Westview Press, 1993. 170 str.

Costa Nunez, Ralph da: Hopes, dreams and promise : the future of homeless children in America. New York : Institute for Children and Poverty Homes for Homeless, 1994. 252 str.

Connection community content : the challenge of the information highway. Ottawa : Minister of Supply and Services Canada, 1995. 227 str.

National reporting system : a mechanism for reporting adult English language, literacy and numeracy indicators of competence. Melbourne : Adult community and Further Education Division, Office of Training and Further Education, Ministry of Education, Victoria, 1995. 52 str.

Mohedano-Sohm, Isabel: Talking about Europe to young people : European and intercultural workshops towards a better approach to Europe and its citizens. Strasbourg : Council of Europe Press, 1995. 56 str. (A secondary education for Europe)

Peter Monetti, ACS

Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure. Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošiljajo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bom vrnil), ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednica

ACS
SAC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje

consulting, research, development, info-centre, education